

Sygn. I C 113/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Kopania
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Karwacka

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2016 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa D. G. i G. G.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w G.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w G. na rzecz powodów D. G. i G. G. solidarnie kwotę 8.375,48 zł (słownie: osiem tysięcy trzysta siedemdziesiąt pięć złotych 48/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11.10.2011 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01.01.2016 r. do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- nie obciąża powodów kosztami procesu;
- nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w G. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Słupsku kwotę 381,60 zł tytułem opłaty od pozwu od uiszczenia której powodowie zostali zwolnieni.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt IC 113/13

UZASADNIENIE

Powodowie, D. G. i G. G., wystąpili przeciwko pozwanemu, (...) Spółce Akcyjnej w G. z żądaniem zapłaty solidarnie na ich rzecz kwoty 60.810 zł. wraz z ustawowymi odsetkami ustawowymi od dnia 11 października 2011r. do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów, położonej w miejscowości N., składającej się z działek o numerach (...), objętych księgą wieczystą KW (...) oraz z działek o numerach (...), objętych księgą wieczystą KW (...) za okres 10 lat od wezwania do uiszczenia odszkodowania. Zażądali również zasądzenia od powoda na ich rzecz solidarnie kosztów procesu.

Na uzasadnienie podali, iż pozwany posadawił urządzenia energetyczne na gruncie stanowiącym własność powodów i pomimo wezwania powodów, nie uregulował kwestii korzystania z tej nieruchomości. Wskazali, że na nieruchomości tej posadawione są słupy oraz linie wysokiego i niskiego napięcia.

Pozwany, (...) Spółka Akcyjna w G., wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Przyznał, że na nieruchomości powodów w N. posadawił urządzenia przesyłowe. Zakwestionował jednak wysokość dochodzonego roszczenia, wnosząc, by to biegły sądowy wyliczył należność z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości. Podał, że wartość odszkodowania nie może przekraczać wartości tej nieruchomości, w szczególności mając na uwadze okoliczność, iż powodowie jedynie w części są ograniczeni w korzystaniu ze swego prawa. Jednocześnie podniósł, że wobec tego, iż urządzenia przesyłowe służą wykonywaniu usług o charakterze publicznym (dostawa prądu), to powód winien znosić te ograniczenia. Prawo własności nie jest bowiem prawem absolutnym.

Zapowiedział też złożenie do Sądu Rejonowego wniosku o zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Pismem procesowym z dnia 8 lutego 2013r. powodowie rozszerzyli powództwo o kwotę 34.590 zł., łącznie domagając się kwoty 95.400 zł. (k. 227).

W konsekwencji powyższego, Sąd Rejonowy w Lęborku Zamiejscowy Wydział Cywilny w Bytowie, postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2013., stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę do Sądu Okręgowego w Słupsku.

Sąd ustalił:

W okresie 2001 – 2011 powodowie, D. G. i G. G. byli właścicielami nieruchomości składającej się z działek o numerach (...), objętych księgą wieczystą KW (...) oraz z działek o numerach (...), objętych księgą wieczystą KW (...).

Dowód: wypis z rejestru dla celów szkoleniowych, k. 7, k. 8, k. 9, rzut k. 10 -11, odpis księgi wieczystej (...), k. 12 – 14v, odpis księgi wieczystej (...), k. 15 - 18v.

W 1970r. na nieruchomości powodów została wybudowana linia niskiego napięcia 0,4 kV, zaś w 1988r. linia wysokiego napięcia 110 kv.

Linia wysokiego napięcia 110 kV przebiega przez działki (...).

Obszar zajęty pod tymi urządzeniami wynosi 0,3878 ha.

Dowód: postanowienie Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 10 kwietnia 2015r. wraz z uzasadnieniem, k. 313, opinia sądowa biegłego z zakresu geodezji, R. B., k. 341-345.

Powodowie nie wyrażali zgody pozwanemu, ani jego poprzednikowi prawnemu na posadowienie urządzeń przesyłowych na nieruchomości w N..

Dowód: przesłuchanie powoda 00:18:05 protokół rozprawy z dnia 29 grudnia 2016r., k. 427.

Działki nr (...), to działki rolne w sąsiedztwie ich znajdują się grunty również użytkowane rolniczo oraz rzadka zabudowa zagrodowa. Do działek wiedzie wpierw droga asfaltowa o średniej jakości, a następnie droga gruntowa o średniej jakości. Na działce (...) zlokalizowane jest siedlisko rolnicze. Pod linią elektroenergetyczną działa jest użytkowana rolniczo. Przez teren działek przebiega linia napowietrzna wysokiego napięcia 110 kV relacji O. – B.. Na działkach znajdują się 2 słupy poczwórne kratowe, podtrzymujące linie, zlokalizowane na działkach nr (...).

Dowód: opinia biegłej sądowej z zakresu wyceny nieruchomości, S. G., k. 373.

W okresie objętym sporem powodowie uprawiali działki rolniczo. Obsiewali je systemem zmianowanym: zboże, ziemniaki i lubin, również pod liniami elektroenergetycznymi. Jeśli chodzi o słupy, to bezpośrednio teren przy słupach omijali. Pod liniami siali, choć obawiali się oddziaływania wysokiego napięcia.

Dowód: przesłuchania powoda 00:24:11, 00:27:47, 00:31:10 protokół rozprawy z dnia 29 grudnia 2016r., k. 427, przesłuchanie powódki 00:37:45 protokół rozprawy z dnia 29 grudnia 2016r., k. 427v.

Pismem z dnia 25 lipca 2011r. powodowie wezwali (...) Spółkę Akcyjną w G. do zapłaty kwoty 121.620 zł. tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości położonej we N. składającej się z działek o numerach (...), objętych księgą wieczystą KW (...) oraz z działek o numerach (...), objętych księgą wieczystą KW (...) przez okres 10 lat. Podał, że na działce tej operator posadził bez zgody powoda urządzenia przesyłowe w postaci słupów energetycznych i linii napowietrznej. Wnieśli również o usunięcie urządzeń przesyłowych, bądź do zapłaty kwoty 1.013,50 zł. tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystania z gruntów powodów.

W odpowiedzi na powyższe, pozwany wskazał, że urządzenia na nieruchomości powodów zostały posadzone zgodnie z ówczesnie obowiązującym prawem. Podkreślił też, iż prawo własności nie jest prawem publicznym, a urządzenia przesyłowe były one budowane w interesie publicznym.

Pismem z dnia 22 września 2011r. powodowie podtrzymali swe stanowisko, a pozwany nie zmienił swojej postawy, o czym zawiadomił powodów pismem z dnia 10 października 2011r.

Dowód: pismo powodów z dnia 25 lipca 2011r., k. 19 – 19v, pismo pozwanego z dnia 12 września 2011r., k. 20, pismo powodów z dnia 22 września 2011r., k. 21, pismo pozwanego z dnia 10 października 2011r., k. 22.

W toku procesu, pozwany złożył do Sądu Rejonowego w Łęborku wniosek o stwierdzenie, iż pozwany nabył z dniem 2 stycznia 1991r. - w zakresie fragmentu linii niskiego napięcia 0,4 kV oraz z dniem 2 stycznia 2009r. – w zakresie fragmentu linii wysokiego napięcia 110 kV - przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą służebności przesyłu oraz służebność przesyłu obciążającą nieruchomość położoną w obrębie ewidencyjnym N., składającą się z działek gruntu oznaczonych numerami (...), dla której SR w Łęborku prowadzi księgę wieczystą (...) oraz działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla której SR w Łęborku prowadzi księgę wieczystą (...), polegającą na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej poprzez utrzymanie, konserwacją, naprawę i eksploatację znajdujących się na niej urządzeń elektroenergetycznych, stanowiących własności przedsiębiorcy oraz wejście i wjazd na nieruchomość obciążoną, w każdej chwili w okresie trwania służebności, w celu wykonania niezbędnych robót związanych z utrzymaniem, konserwacją, naprawą i eksploatacją znajdujących się na nich urządzeń elektroenergetycznych stanowiących własności przedsiębiorcy, w szczególności wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej sprzętem, także ciężkim. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. (...).

Sąd Rejonowy w Łęborku postanowieniem z dnia 4 listopada 2014r. stwierdził, że wnioskodawca nabył z dniem 1 stycznia 1981r. przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości N., składającej z się działek gruntu oznaczonych numerami (...), dla której SR w Łęborku prowadzi księgę wieczystą (...) oraz działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla której SR w Łęborku prowadzi księgę wieczystą (...) w zakresie linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV (pkt 1 postanowienia) oraz, że wnioskodawca z dniem 1 stycznia 2009r. nabył przez zasiedzenie służebność przesyłu obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości N., składającej z się działek gruntu oznaczonych numerami (...), dla której SR w Łęborku prowadzi księgę wieczystą (...) oraz działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla której SR w Łęborku prowadzi księgę wieczystą (...) w zakresie linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV (pkt 2 postanowienia).

Sąd Okręgowy w Słupsku postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2015r., wydanym wskutek apelacji uczestników postępowania od orzeczenia Sądu Rejonowego w Łęborku zmienił postanowienie z dnia 4 listopada 2014r. w ten sposób, że uznał, iż zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą

nieruchomości powodów w zakresie linii niskiego napięcia nabył poprzednik prawny wnioskodawcy, tj. Skarb Państwa – Zakład (...) w S.. W zakresie nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomości powodów w zakresie linii wysokiego napięcia oddalił wniosek. W uzasadnieniu orzeczenia Sąd Okręgowy w Słupsku wskazał, że wnioskodawca w zakresie posiadani urządzeń przesyłowych w złej wierze. Nie zostały one bowiem wybudowane na podstawie decyzji administracyjnych, wydanych na podstawie odpowiednich ustaw, np. ustawy z dnia 6 lipca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, czy też ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczana nieruchomości. Brak też było zgody właściciela nieruchomości na ich wybudowanie.

Dowód: wniosek E. Operator z dnia 3 lipca 2013r., k. 280 - 284, postanowienie Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 10 kwietnia 2015r. wraz z uzasadnieniem, k. 313, postanowienie Sądu Rejonowego w Lęborku z dnia 4 listopada 2014r., k. 325.

Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów, na której posadowione są urządzenia przesyłowe wysokiego napięcia 110 kV za okres 2001 – 2011 wynosi 8.375,48 zł.

Dowód: opinia sądowa z zakresu wyceny nieruchomości, S. G., k. 373.

Sąd zważył:

Powództwo w części jest zasadne.

Roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości ma swe źródło w art. 225 k.c. w zw. z art. 224 par 2 k.c.

Wobec tego, że mocą postanowienia Sądu Rejonowego w Lęborku z dnia 4 listopada 2014r., zmienionego postanowieniem Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 10 kwietnia 2015r. z dniem 1 stycznia 1981r. poprzednik prawny pozwanego nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu obciążającą nieruchomość położoną w miejscowości N., składającej z się działek gruntu oznaczonych numerami (...), dla której SR w Lęborku prowadzi księgę wieczystą (...) oraz działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), dla której SR w Lęborku prowadzi księgę wieczystą (...) w zakresie linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV (pkt 1 postanowienia), roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie w powyższym zakresie przez pozwanego z nieruchomości powodów w zakresie linii niskiego napięcia nie zasługuje na uwzględnienie. W okresie objętym sporem nie zostawiała bowiem okoliczność korzystania przez pozwanego z urządzeń przesyłowych niskiego napięcia bez tytułu prawnego. Korzystanie to odbywało się bowiem na zasadzie wykonywania uprawnień na podstawie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Dlatego też roszczenie obejmujące korzystania z nieruchomości powodów w zakresie linii niskiego napięcia zostało oddalone, na podstawie art. 225 k.c. w zw. z art. 224 par 2 k.c. stosowanych a contrario.

Przechodząc do bezumownego korzystania z nieruchomości powodów w zakresie linii wysokiego napięcia 110 kv, stwierdzić należy, iż bezsporne jest, że powodowie w okresie objętym sporem byli właścicielami nieruchomości składającej się z działek gruntu o nr (...) oraz, że na nieruchomości tej posadowione były urządzenia przesyłowe linii wysokiego napięcia 110 kV, służące do przesyłu energii elektrycznej, z których korzystał pozwany.

Wskazać należy, że regulacja z art. 225 k.c. w zw. z art. 224 par 2 k.c. ma na celu naprawienie uszczerbków spowodowanych przez to, że właściciel został pozbawiony możliwości korzystania ze swej rzeczy. Roszczenia te przysługują przeciwko posiadaczowi samoistnemu, ale także przeciwko posiadaczowi zależnemu – stosownie do art. 230 k.c. Powołany przepis zawiera odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów art. 224-229 k.c., oznacza to, że ustawodawca uzależnia roszczenia uzupełniające właściciela od stwierdzenia, czy mamy do czynienia z posiadaniem w dobrej wierze, posiadaniem w dobrej wierze od chwili, w której posiadacz dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, czy z posiadaniem w złej wierze.

Dlatego też w pierwszej kolejności przesądzenia wymagała kwestia, czy pozwany i jego poprzednicy korzystali z nieruchomości powoda w dobrej, czy złej wierze. Tylko ustalenie, że korzystanie to było w złej wierze uprawnia bowiem do domagania się wynagrodzenia na podstawie art. 225 k.c. Ustalenie, że przedsiębiorstwo energetyczne, ingerując w sferę cudzej własności, poprzez postawienie słupów elektroenergetycznych i poprowadzenie linii przesyłowych a następnie bieżące utrzymywanie tych urządzeń, korzystało z tej nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności przesyłu, będąc w dobrej wierze, wyłącza możliwość dochodzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości na podstawie art. 225 k.c. w związku z art. 224 § 2 k.c. i art. 230 k.c.

Na gruncie przedmiotowej sprawy, o czym była mowa wyżej, brak jest podstaw do wysnuwania wniosków o tym, że strona pozwana była w dobrej wierze. Zważyć należy, że pozwany nie przywołał w toku procesu żadnej decyzji administracyjnej jako decyzji wyłączeniowej, mającej dowodzić, iż prawnie władza nieruchomością powodów. Nadto, nie przedstawił żadnego dowodu, który wykazywałby, iż dysponował zgodą powoda na urządzenie linii przesyłu na jego nieruchomości.

Również Sąd Okręgowy w Słupsku w uzasadnieniu postanowienia z dnia 10 kwietnia 2015r., rozpoznającego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w Lęborku stwierdził, iż pozwany w zakresie posiadania urządzeń przesyłowych działał w złej wierze. Nie zostały one bowiem wybudowane na podstawie decyzji administracyjnych, wydanych na oparciu o odpowiednie ustawy, np. ustawy z dnia 6 lipca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, czy też ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wyłączenia nieruchomości.

Z przesłuchanie powodów wynika zaś wprost, że nie było zgody właściciela nieruchomości na ich wybudowanie.

W konsekwencji powyższych rozważań uznać należy, iż korzystanie przez pozwanego z urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości powodów położonej w N. odbywało się w złej wierze.

Zatem roszczenie powodów o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w N. w zakresie linii wysokiego napięcia 110 kV jest słuszne.

Żądania powodów nie zniweczył podniesiony przez pozwanego zarzut zasiedzenia służebności przesyłu.

Podkreślić należy, iż kwestia zasiedzenia służebności przesyłu przez pozwanego w zakresie linii wysokiego napięcia 110 kV była przedmiotem oceny w sprawie (...), w której to Sąd Okręgowy w Słupsku w sprawie (...) oddalił wniosek (...) Spółki Akcyjnej w G. o zasiedzenie tej służebności w powyższym zakresie.

W tej sytuacji zbędne staje się dokonywanie pełnych wywodów dotyczących kwestii zasiedzenia służebność przesyłu przez pozwanego. Skoro pozwany wybudował urządzenia przesyłowe w 1988 r. i działał wówczas w złej wierze, to stwierdzić należy kategorycznie, iż pozwany nie nabył służebności przesyłu wskutek zasiedzenia. Dlatego też roszczenie powoda o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości powodów w N. jest zasadne.

Konieczne zatem stało się ustalenie przebiegu linii i urządzeń przesyłowych, pasów ochronnych związanych z funkcjonowaniem urządzeń oraz wynagrodzenia za korzystanie z gruntu bez tytułu prawnego.

Sąd ustalił przebieg linii energetycznych i miejsce posadowienia słupów na działkach powodów w oparciu o opinię biegłego sądowego, R. B..

Sąd uznał tę opinię za pełną i rzetelną. Żadna ze stron nie łzoyła zarzutów do tej opinii.

Przy ustaleniu wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda, sąd oparł się na opinii sądowej biegłej z zakresu szacowania wartości nieruchomości, S. G. (2).

Biegła S. G. (2) w sposób wszechstronny wzięła pod uwagę cechy działek powodów, takie jak ich faktyczne przeznaczenie i użytkowanie, miejsce położenia, wielkość, dojazd drogą gruntową,

Biegła przy swych wyliczeniach przyjęła stanowisko, iż wynagrodzenie za bezumowne korzystanie jest równoważne wartości czynszu dzierżawnego za zajęty grunt według stanu, poziomu cen i przeznaczenia z okresu szacowania. Do określenia wartości rynkowej nieruchomości biegła przyjęła metodę porównawczego przy wykorzystaniu metody korygowania ceny średniej.

Sąd w całości uznał za prawidłową metodologię wyceny wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, uznając ją za obiektywną i rzetelną. Żadna ze stron nie złożyła zarzutów do tej opinii.

W oparciu te opinię sąd przyjął do ustalenia wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów przez pozwanego w zakresie urządzeń przesyłowych wysokiego napięcia.

Sąd całkowicie pominął opinię biegłego sądowego, K. N. (k. 150 – 202), -181), albowiem odnosiła się ona całości urządzeń przesyłowych, tj. niskiego i wysokiego napięcia. Nadto biegły zastosował do wyliczenia wysokości wynagrodzenia metodologię opartą na wartości nieruchomości, a nie na stawkach czynszu dzierżawnego. Okoliczności te spowodowały, że powyższa opinia sądowa pozostała bez wpływu na wynik niniejszego procesu.

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o dokumenty przedstawione przez obie strony. Nie były one wzajemnie kwestionowane co do ich autentyczności i wiarygodności.

Ostatecznie, na podstawie art. 225 k.c. w zw. z art. 224 par 2 k.c. sąd w punkcie pierwszym sentencji wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.375,48 zł. tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntów powoda za okres od października 2001r. do października 2011r w zakresie linii wysokiego napięcia.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c., mając na uwadze, że powodowie wzywali pozwanego do uiszczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w N. pismem z dnia 25 lipca 2011r. .

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., mając na uwadze fakt, iż powodowie są osobami o trudnej sytuacji materialnej. Uzyskują niewielki dochód, nadto mają problemy ze zdrowiem. Dodatkowo podkreślić należy, iż w czasie, gdy powodowie wnosili powództwo w niniejszej sprawie, nie była jeszcze należycie ugruntowana kwestia wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości wskutek posadowienia na nich urządzeń przesyłowych. Powodowie zatem mogli mieć poczucie, iż należne im wynagrodzenie z tytułu korzystania z ich nieruchomości za okres 10 lat jest zdecydowanie wyższe, aniżeli to, które ostatecznie sąd ustalił.

Na oryginale właściwy podpis